

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

બાથુસિંગ અને અન્યો

વિરુદ્ધ

એમ. પી. રાજ્ય

૨૫ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૪

[ન્યાયમૂર્તિઓ કે જી બાલકૃષ્ણન અને ડો. એ. આર. લક્ષ્મણન]

દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦-કલમ ૩૦૨૧૧૪૮,૯૬ અને ૯૯:

હત્યા માટે કાર્યવાહી-૩ પ્રત્યક્ષદર્શીઓ દ્વારા સમર્થિત કાર્યવાહીનો કેસ-
તબીબી પુરાવા દ્વારા પુષ્ટિ-આરોપી દ્વારા આત્મરક્ષાની અરજી-નીચેની
અદાલતો દ્વારા દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો-અપીલ પર, ચુકાદો આપ્યો:દોષિત
ઠેરવવા માટે જવાબદાર આરોપી કારણ કે આંખના પુરાવા દ્વારા સાબિત થયેલા
ગુનાને તબીબી પુરાવા દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવે છે-સંરક્ષણ સંસ્કરણ

સાબિત થયું નથી-અન્યથા પણ આરોપી ખાનગી બચાવના અધિકારનો હક્કદાર નથી કારણ કે હુમલો અત્યંત બદલો લેનાર અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ રીતે અતિશય હતો.

ખાનગી સંરક્ષણનો અધિકાર-રાખવાનો સ્વભાવ:તે બદલો અથવા સજાનો અધિકાર નથી-તે કલમ ૯૯ માં દર્શાવેલ પ્રતિબંધોને આધિન છે.

અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓએ અન્ય આરોપીઓ સાથે મળીને બે વ્યક્તિઓના મૃત્યુનું કારણ હોવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. આ ઘટનામાં બે લોકો ઘાયલ પણ થયા હતા. આ ઘટનાના ત્રણ નજરે જોનારા સાક્ષીઓ હતા, જેમ કે ફરિયાદી સાક્ષી ૧ ,૨ અને ૩. જ્યાં સુધી અપીલકર્તાઓની ભાગીદારીની વાત છે ત્યાં સુધી તબીબી પુરાવાઓ સાક્ષીઓના નિવેદનને સમર્થન આપે છે. સુનાવણી દરમિયાન આરોપીએ આત્મરક્ષાની અરજી કરી હતી. તેમનું નિવેદન હતું કે પીડિત પક્ષે તેમના પાકને આગ ચાંપી હતી અને તેમના પર હુમલો કર્યો હતો, અને તેઓએ બદલો લેવા માટે પીડિત પક્ષ પર હુમલો કર્યો હતો. તેઓએ તેમના કેસના સમર્થનમાં પાંચ સાક્ષીઓની તપાસ કરી. ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નંબર ૧ ને દોષી ઠેરવ્યો હતો અને અપીલકર્તાઓ યુ/એસ <આઈ. ડી. ૧ > આઈ. પી. સી. અને અન્ય આરોપીઓને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧ ૪૯ અને ૧ ૪૮ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. વડી અદાલત અપીલકર્તાઓની દોષિતતાની પુષ્ટિ કરી હતી અને અન્ય આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા.

આ અદાલતમાં અપીલમાં, અપીલકર્તાઓએ દલીલ કરી હતી કે તેઓ નિર્દોષ જાહેર થવા પાત્ર છે કારણ કે તેઓએ આત્મરક્ષામાં આ કૃત્યનો આશરો લીધો હતો અને ફરિયાદી પક્ષ તેના કેસને વાજબી શંકાથી આગળ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.

અરજીઓ ફગાવી દેતા કોર્ટે

ઠેરવ્યું:૧ જ્યાં સુધી અપીલકર્તાઓનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, તેમના ગુનાને સાબિત કરવા માટે તબીબી પુરાવા અને ફરિયાદી સાક્ષી-૧ ના નિવેદન દ્વારા યોગ્ય રીતે સમર્થન આપતા રેકૉર્ડ પર જબરજસ્ત આંખના પુરાવા છે.

[૭૯૦-૬]

૨.૧ આત્મરક્ષામાં કામ કરવાના સંરક્ષણ સંસ્કરણને સ્થાપિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી, જે એક સંરક્ષણ છે જે ખૂબ જ અંતમાં તબક્કે સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હતું. બચાવ પક્ષના સાક્ષીઓના નિવેદનો પણ અપીલકર્તાઓ માટે મદદરૂપ નથી. અપીલકર્તાએ સંભાવનાઓના પ્રાધાન્ય દ્વારા ખાનગી બચાવની તેમની અરજીને સ્થાપિત કરી નથી. અપીલકર્તાઓએ ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસણી તેમજ કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેમના નિવેદનોમાં કોઈ પાયો નાખ્યો નથી. અને કાયદેસર રીતે સાબિત થયેલા ફરિયાદી પક્ષના

પુરાવાઓમાંથી હકારાત્મક વળાંક તરફ ધ્યાન દોર્યું છે જે સંભાવનાઓના પ્રાધાન્ય દ્વારા મિલકત અને વ્યક્તિના આત્મરક્ષાના તેમના કેસને સ્થાપિત કરી શકે છે. [૭૯૦-એચ; ૭૯૧-એ-સી]

૨.૨. દંડ સંહિતા દ્વારા આપવામાં આવેલ ખાનગી બચાવનો અધિકાર અનિવાર્યપણે બચાવ અથવા આત્મરક્ષાનો અધિકાર છે અને બદલો અથવા સજાનો અધિકાર નથી. તે કલમ ૯૯ આઈ. પી. સી. માં દર્શાવેલ પ્રતિબંધોને આધિન છે જે અધિકાર તરીકે જ મહત્વપૂર્ણ છે. તાત્કાલિક કેસમાં, બંને મૃતક પરનો હુમલો અત્યંત બદલો લેનાર અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ રીતે અતિશય હતો. આ પરિપત્રો હેઠળ અપીલકર્તાઓ ખાનગી બચાવના અધિકાર માટે હકદાર ન હતા અને અપીલકર્તાઓ દ્વારા બે વ્યક્તિઓને તેમની સંપત્તિ અથવા જીવન માટે નિકટવર્તી જોખમ વિના મોતને ઘાટ ઉતારી દેવામાં આવ્યા હતા. [૭૯૧-સી-ડી]

ફોજદારી અપીલીય હકૂમત: ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૨૯૫-૧૨૯૬/૨૦૦૩.

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૬૯૭/૧૯૯૫ અને ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૮૩૧/૧૯૯૫ માં મધ્યપ્રદેશ વડી અદાલતના ૧૯.૦૪.૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્યા ધર ગૌર.

સામાવાળા માટે સુશ્રી વિભા દત્તા મખીજા.

ન્યાયમૂર્તી ડૉ. એ. આર. લક્ષ્મણને ચુકાદો આપ્યો હતો.

આ અપીલ મધ્ય પ્રદેશ વડી અદાલત દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૬૯૭ અને ૮૩૧/૧૯૯૫ માં પસાર કરાયેલા ૧૯. ૪. ૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે, જેમાં હાઈ કોર્ટે આંશિક રીતે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૬૯૭/૧૯૯૫ ને મંજૂરી આપી છે, જેમાં અપીલકર્તા નંબર ૧, બાલુ સિંહ, અપીલકર્તા નંબર ૪, રિચુ, અપીલકર્તા નંબર ૬, ભાંગડીબાઈ અને અપીલકર્તા નંબર ૭, નાનબાઈને તેમના પર આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો અને અપીલકર્તા નંબર ૨, બાથુસિંહ, અપીલકર્તા નંબર ૩, નર સિંહ અને અપીલકર્તા નંબર ૪ ની અપીલને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવી છે. ભાલ સિંહને બરતરફ કરવામાં આવ્યા હતા.

ફરિયાદી પક્ષનો કેસ ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે:-

અપીલકર્તાઓ અને મૃત વ્યક્તિઓ તેમજ ફરિયાદી સાક્ષી-૧, સરદાર સિંહ, ફરિયાદી સાક્ષી-૨, જગત સિંહ અને ફરિયાદી સાક્ષી-૩, હુમાબાઈ એકબીજા સાથે સંબંધિત છે. તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ દિવસે મૃતક ધન સિંહ ઉર્ફ ધનિયા પોતાના ખેતરમાં ફૂવો ખોદી રહ્યો હતો અને ખેતરના કાંઠા પર પથ્થરો સંગ્રહિત કરી રહ્યો હતો, જેના માટે આરોપીઓને વાંધો હતો. તે સમયે, તમામ અપીલકર્તાઓ તીર અને ધનુષ, ડંગા (લાઠી) અને પથ્થરો લઈને સ્થળ પર પહોંચ્યા અને મૃતક ધનિયા પર હુમલો કરવાનું શરૂ કર્યું. મૃતક ભુરુ પણ ત્યાં પહોંચ્યો હતો અને અપીલકર્તાઓએ તેના પર પણ હુમલો કર્યો હતો. ફરિયાદી સાક્ષી-૧, સરદારસિંહની બહેન ઝિંદીબાઈ પર પણ ત્યારે હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે તે તેને પાણી પીરસવા જઈ રહી હતી. આ ઘટનાના સાક્ષી ફરિયાદી સાક્ષી-૧, સરદાર સિંહ, ફરિયાદી સાક્ષી-૨, જગત સિંહ, ફરિયાદી સાક્ષી-૩, હુમાબાઈ અને ભગત સિંહ, બુદ્ધિબાઈ જલમ સિંહ, પ્રતાપ સિંહ અને ભીમ સિંહ નામના અન્ય સાક્ષીઓ હતા.

ફરિયાદી સાક્ષી-૧, સરદાર સિંહે આ ઘટનાની જાણ ચોકીદાર ગામને કરી હતી અને ત્યારબાદ પ્રદર્શન નં. બપોરે ૨ વાગ્યે પોલીસ સ્ટેશનમાં પી-૧. ધનિયા અને ભુરુ બંનેનું ઘટનાસ્થળે જ મોત થયું હતું. તેમના મૃતદેહોને પોસ્ટમોર્ટમ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા અને ઈજાગ્રસ્ત વ્યક્તિઓ હીરાબાઈ

અને ઝિલ્લીબાઈને તબીબી તપાસ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા. ફરિયાદી સાક્ષી-૪, ડૉ. ફતેહ સિંહ દ્વારા તેમની તપાસ કરવામાં આવી હતી. મૃતક ધનિયાને તીક્ષ્ણ ધારવાળા હથિયારને કારણે તેના પેટ પર બે છરીના ઘા થયા હતા અને સખત અને ભોળા પદાર્થને કારણે ડાબા અસ્થાયી હાડકાં પર ફ્રેક્ચર થયું હતું. તેમનો પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ એક્ટિઝબિટ નં. પી-૨.

ફરિયાદી સાક્ષી ડૉ. ફતેહ સિંહ, ભુરેના મૃતદેહ પર શબપરીક્ષણ કરવા પર, ડાબા છાતી પર તીક્ષ્ણ પોઇન્ટેડ પદાર્થ અને અસ્થાયી હાડકાના અસ્થિભંગને કારણે છરીના ઘા જોવા મળ્યા હતા. તેમનો પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ એક્ટિઝબિટ નં. પી-૩. પોલીસે તપાસ પૂર્ણ કર્યા બાદ કોર્ટમાં ચલણ દાખલ કર્યું હતું. અપીલકર્તાઓએ ફરિયાદી પક્ષના આરોપોને નકારી કાઢ્યા હતા અને અપીલકર્તા તરીકે આત્મરક્ષાની વિનંતી કરી હતી, બાલે સિંહ હાજર થયા હતા અને બચાવ સાક્ષી-૫ તરીકે તપાસ કરી હતી અને જણાવ્યું હતું કે તેમના ઘરની નજીકના ખેતરમાં તેમના ઘઉં, બાજરી અને અડદના પાકને આગ ચાંપી દેવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ તેઓએ તેમના ઘર પર પથ્થરો ફેંકવાનું શરૂ કર્યું હતું. ઘરમાંથી બહાર આવતા, ભગતસિંહ અને જગતસિંહે ધનુષ અને બચાવમાં તીર છોડ્યા, અપીલકર્તાઓએ પણ તીર છોડ્યા અને તે પ્રક્રિયામાં એક બાથુ સિંહને તીરથી ઈજા થઈ હતી. અપીલકર્તાઓએ તેમના બચાવમાં બચાવ પક્ષના પાંચ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી. ફરિયાદી પક્ષે સુનાવણી દરમિયાન ફરિયાદી પક્ષના

આઠ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી. ટ્રાયલ કોર્ટે બાલુ સિંહ, બાથુ સિંહ, નર સિંહ અને ભાલ સિંહ સામે કલમ ૩૦૨/૧૪૮ આઈ. પી. સી. હેઠળ ગુનાઓ માટે દોષી ઠેરવ્યા હતા અને તેમને આજીવન કેદ અને Rs. ૧૦૦૦ ના દંડની સજા ફટકારી હતી-ડિફોલ્ટમાં, એક વર્ષ અને છ મહિના માટે સખત કેદ, અને રિયુ, ભાંગડીબાઈ અને નાનબાઈને કલમ ૩૦૪ આર/૬બલ્યુ ૧૪૮ અને ૧૪૮ આઈ. પી. સી. હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને તેમને આજીવન કેદ અને એક વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારી હતી. બંને સજાઓ એક સાથે ચલાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

અપીલકર્તાએ ૩૧. ૮. ૧૯૯૫ ના ચુકાદા અને આદેશથી અસંતુષ્ટ થઈને, તેમની દોષિતતા અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલી સજા સામે મધ્ય પ્રદેશ વડી અદાલતમાં અપીલ દાખલ કરી હતી.

વડી અદાલત અપીલકર્તા નંબર ૧, બાલુ સિંહ, અપીલકર્તા નંબર ૪, રિયુ, અપીલકર્તા નંબર ૬, ભાંગડીબાઈ અને અપીલકર્તા નંબર ૭, નાનબાઈને તેમના પર આરોપ મૂકવામાં આવેલા ગુનામાંથી મુક્ત કરીને ૧૯૯૫ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૬૯૭ને આંશિક રીતે મંજૂરી આપી હતી અને અપીલકર્તાઓ બાથુ સિંહ (અહીં અપીલકર્તા નંબર ૧), નર સિંહ (અહીં અપીલકર્તા નંબર ૨) અને ભાલ સિંહ (અપીલકર્તા નંબર ૩) ની અપીલને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત ચુકાદાથી વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તાઓએ વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલને પસંદ કરી હતી.

અમે અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિદ્યા ધર ગૌર અને સામાવાળા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી વિભા દત્તા મખીજાને સાંભળ્યા.

અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે આ ઘટના અચાનક બની હતી અને અપીલકર્તાઓએ આત્મરક્ષાનો આશરો લેવો પડ્યો હતો કારણ કે ખેતરમાં તેમના પાકને આગ ચાંપી દેવામાં આવી હતી અને તેમના ઘર પર પથ્થરમારો કરવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે અપીલકર્તાઓએ આત્મરક્ષામાં કાર્યવાહી કરી, ત્યારે તેમને તેમના વ્યક્તિ પર ઈજાઓ થઈ, તેથી તેઓ તરત જ તેમની સહાય મેળવવા માટે પોલીસ સ્ટેશન ગયા. આ દરમિયાન, ફરિયાદી પક્ષ પણ પોલીસ સ્ટેશનમાં પહોંચ્યો હતો અને અપીલકર્તાઓની અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને તેમને જેલની પાછળ ધકેલી દેવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા કરવામાં આવેલી તપાસ કલંકિત છે કારણ કે પોલીસે ઘટનાના ત્રણ દિવસ પછી અપીલકર્તાઓની ધરપકડ દર્શાવી છે અને ઘટનાના દિવસથી તેમને ગેરકાયદેસર અટકાયતમાં રાખ્યા છે, પોલીસે અપીલકર્તાઓને તેમની વિનંતીઓ છતાં ઘટના

દરમિયાન થયેલી ઇજાઓ માટે તબીબી તપાસ કરી નથી. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદી પક્ષે તમામ રસ ધરાવતા અને પક્ષપાતી સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે અને સ્વતંત્ર સાક્ષીઓને અટકાવી દીધા છે, જોકે તેઓ સ્થળ પર હાજર હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે અને ઘાયલ થયા છે. અદાલતમાં ઘાયલ સાક્ષીઓની પણ તપાસ કરવામાં આવી નથી. પોતાની દલીલો પૂરી કરતાં, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અદાલતમાં ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા તપાસ કરાયેલા સાક્ષીઓ વિશ્વાસપાત્ર નથી અને તેથી, તેમના પર ભરોસો રાખી શકાતો નથી અને ફરિયાદી પક્ષ તેમના કેસને કોઈપણ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે, તેથી, અપીલકર્તાઓ નિર્દોષ જાહેર થવા માટે હકદાર છે.

સામાવાળા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે, વિરુદ્ધમાં રજૂઆત કરી હતી કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવા સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે અપીલકર્તાઓએ ગેરકાયદેસર સભા કર્યા પછી, ધનિયા અને ભુરુ બંનેની હત્યા કરી હતી અને અન્ય બે વ્યક્તિઓને પણ ઇજા પહોંચાડી હતી અને તેઓ પણ ઘાતક હથિયારોથી સજ્જ હતા અને અપીલકર્તાઓમાંથી કોઈને પણ ઘટના દરમિયાન કોઈ ઇજા થઈ ન હતી. જ્યારે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે અપીલકર્તાઓ આત્મરક્ષામાં કામ કરી રહ્યા ન હતા, ત્યારે તેઓ નિર્દોષ જાહેર થવા માટે હકદાર નથી.

અમે બંને અદાલતો દ્વારા આપવામાં આવેલા સમગ્ર રેકૉર્ડ અને ચુકાદાઓમાંથી પસાર થયા છીએ. પહેલેથી જ નોંધ્યું છે તેમ, ફરિયાદી પક્ષે આ ઘટનાના સાક્ષી તરીકે ફરિયાદી સાક્ષી-૧, સરદાર સિંહ, ફરિયાદી સાક્ષી-૨, જગત સિંહ અને ફરિયાદી સાક્ષી-૩, મુંબઈની તપાસ કરી છે. તેમના જણાવ્યા અનુસાર, જ્યારે મૃતક ધનિયા ફૂવો ખોદવા માટે તેના ખેતરમાં પહોંચ્યો અને ત્યારબાદ મૃત ભુરુ કેરીનો પાક જોવા માટે પહોંચ્યો, ત્યારે બાલુ સિંહ (હાઈકોર્ટમાં અપીલકર્તા નંબર ૧) એ માથા પર લાઠી મારી હતી, જેના પરિણામે મૃતક ધનિયા જમીન પર પડી ગયો હતો. ત્યારબાદ નરસિંહે તેમના પેટમાં તીર વીંધીને ગોળી ચલાવી હતી. બાથુ સિંહ (હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તા નંબર ૨) એ મૃતક ભુરુની છાતી પર તીર વીંધીને ગોળી ચલાવી હતી અને ભાલ સિંહ (હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તા નંબર ૪) એ તેના માથા પર લાઠીચાર્જ (ડેંગા) કર્યો હતો જ્યારે રિયુ, નાનબાઈ અને ભાંગડીબાઈએ આ ઘટનામાં પથ્થરોનો ઉપયોગ કર્યો હતો. આ ત્રણ નજરે જોનારા સાક્ષીઓએ એમ પણ જણાવ્યું છે કે જ્યારે તેઓ અને અન્ય ગામલોકોએ આ ઘટનામાં દખલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો ત્યારે અપીલકર્તાઓએ તેમનો પીછો કર્યો હતો. ત્યારબાદ ફરિયાદી સાક્ષી-૧ અને ફરિયાદી સાક્ષી-૨ ગામમાં આવ્યા અને ચોકીદાર ગામને માહિતી આપી અને ત્યારબાદ ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા અને ધનિયા અને ભુરુને ત્યાં મૃત હાલતમાં જોયા.

ફરિયાદી સાક્ષી-૪, ડૉ. ફતેહ સિંહે ધનિયા અને ભુરુના મૃતદેહો પર શબપરીક્ષણ કર્યું હતું. ડૉક્ટરે પેટ પર બે છરીના ઘા અને ધનિયાના પેરિએટલ હાડકાના બે ફ્રેક્ચર અને ભુરુના વ્યક્તિ પર એક છરીના ઘા અને ઓસીસિસ્ટલ હાડકાનું ફ્રેક્ચર જોયું. તેમના જણાવ્યા અનુસાર, બંને મૃતક આઘાત અને વધુ પડતા રક્તસ્રાવને કારણે મૃત્યુ પામ્યા હતા. ફરિયાદી સાક્ષી-૪એ ઝિંદગીબાઈની પણ તપાસ કરી છે, જેના પર પણ ઘટના દરમિયાન આરોપીઓએ હુમલો કર્યો હતો. તેણે તેના વ્યક્તિ પર બે ફેલાયેલા સોજો જોયો. આમ જોવા મળે છે કે ફરિયાદી સાક્ષી-૪, ડૉ. ફતેહ સિંહનો પુરાવો, જ્યાં સુધી બાથુ સિંહ (અહીં અપીલકર્તા નંબર ૧), નર સિંહ (અહીં અપીલકર્તા નંબર ૨) અને ભાલ સિંહ (અહીં અપીલકર્તા નંબર ૩) ની ભાગીદારીનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી નજરે જોનારા સાક્ષીઓના નિવેદનોને સ્પષ્ટ રીતે સમર્થન આપે છે. એ નોંધવું અગત્યનું છે કે ડૉ. ફતેહ સિંહને મૃતક ધનિયાના વ્યક્તિ પર કુલ ચાર ઇજાઓ મળી હતી, એટલે કે, બે છરીના ઘા, ડાબા ટેમ્પોરલ હાડકાનું એક ફ્રેક્ચર અને વિરછેદન પર, તેમણે ટેમ્પોરલ અને પેરીયેટલ હાડકાનું એક ફ્રેક્ચર નોંધ્યું હતું.

જ્યાં સુધી અહીં અપીલકર્તાઓનો સંબંધ છે, ત્યાં તબીબી પુરાવા અને ફરિયાદી સાક્ષી-૧, સરદાર સિંહના નિવેદન દ્વારા યોગ્ય રીતે સમર્થન આપતા રેકૉર્ડ પર જબરજસ્ત આંખના પુરાવા છે.

અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે અમને બચાવ સાક્ષી-૧ (થુમલીબાઈ), બચાવ સાક્ષી-૨ (સુકિલયા), બચાવ સાક્ષી-૩ (હિરાસિંહ), બચાવ સાક્ષી-૪ (એસડીઓપી રાજેન્દ્રસિંહ કુશવાહ) અને બચાવ સાક્ષી-૫ (બાલુસિંહ) ના નિવેદનો દ્વારા પણ લઈ ગયા છે. આ બચાવ પક્ષના સાક્ષીઓના નિવેદનો પણ અપીલકર્તાઓ બાથુ સિંહ, નર સિંહ અને ભાલ સિંહ માટે મદદરૂપ નથી કારણ કે બચાવ પક્ષના સાક્ષી-૧ એ મૃતક અથવા ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીમાંથી કોઈનું નામ લીધું નથી. બચાવ પક્ષના સાક્ષી-૨, જે ગામના ચોકીદાર છે, તેણે સાક્ષીઓ અને મૃત વ્યક્તિઓ સામે તેમના પાકને આગ લગાડવાનો કોઈ આરોપ લગાવ્યો નથી. તેનાથી વિપરીત, આ સાક્ષીએ અપીલકર્તાઓના ઘઉંના પાકને આગ લગાડવાના કેસનો વિરોધ કર્યો છે. તેવી જ રીતે, ડિફેન્સ પિટનેસ-૩ ના નિવેદનમાં એવું કંઈ નથી જે સંરક્ષણ સંસ્કરણને સમર્થન આપી શકે. અમે બચાવ પક્ષના સાક્ષી-૪ના નિવેદનમાંથી પણ કોઈ નિષ્કર્ષ કાઢી શકતા નથી, જેમણે અસ્પષ્ટ નિવેદન આપ્યું હતું અને આ અદાલત દ્વારા કોઈ નિષ્કર્ષ કાઢી શકાતો નથી કે મૃતક અને સાક્ષીઓએ પાકને આગ ચાંપી હતી. બચાવ પક્ષના સાક્ષી-૫નું નિવેદન પણ અપીલકર્તાઓના કેસ માટે મદદરૂપ નથી.

અમારા મતે, અપીલકર્તાઓએ સંભાવનાઓના પ્રાધાન્ય દ્વારા ખાનગી બચાવની તેમની અરજીને સ્થાપિત કરી નથી. અપીલકર્તાઓએ ફરિયાદી પક્ષના

સાક્ષીઓની ઉલટતપાસણી તેમજ કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેમના નિવેદનોમાં અને કાયદેસર રીતે સાબિત થયેલા ફરિયાદી પક્ષના પુરાવાઓમાંથી હકારાત્મક વળાંક તરફ ધ્યાન દોરવામાં કોઈ પાયો નાખ્યો નથી, જે સંભાવનાઓના પ્રાધાન્ય દ્વારા મિલકત અને વ્યક્તિના આત્મરક્ષાના તેમના કેસને સ્થાપિત કરી શકે છે. આ અદાલતે કેટલાક કેસોમાં એવું માન્યું છે કે દંડ સંહિતા દ્વારા આપવામાં આવેલ ખાનગી બચાવનો અધિકાર અનિવાર્યપણે બચાવ અથવા આત્મરક્ષાનો અધિકાર છે અને બદલો અથવા સજાનો અધિકાર નથી. તે કલમ ૮૮ માં દર્શાવેલ પ્રતિબંધોને આધિન છે જે અધિકાર જેટલા જ મહત્વપૂર્ણ છે. તાત્કાલિક કેસમાં, બંને મૃતક પરનો હુમલો અત્યંત બદલો લેનાર અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ રીતે અતિશય હતો. આ સંજોગોમાં, અમારો અભિપ્રાય છે કે અપીલકર્તાઓ ખાનગી બચાવના અધિકાર માટે હકદાર ન હતા અને અપીલકર્તાઓ દ્વારા બે વ્યક્તિઓને તેમની સંપત્તિ અથવા જીવન માટે કોઈ નિકટવર્તી જોખમ વિના મોતને ઘાટ ઉતારી દેવામાં આવ્યા હતા.

આત્મરક્ષામાં કામ કરવાના સંરક્ષણ સંસ્કરણને સ્થાપિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી, જે એક સંરક્ષણ છે જે ખૂબ જ અંતમાં તબક્કે સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હતું.

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમારો અભિપ્રાય છે કે અપીલમાં કોઈ ગુણદોષ નથી અને તે મુજબ તેને રદ કરવામાં આવે છે.

અપીલો રદ કરવામાં આવી.

કે. કે. ટી

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.